

Draamahárjuttâsâh párnáid

Taadee mottoom ovdâmerkkâ tast, maid peivikiäčču- já škovlâahâsij párnáigijn puáhtá sierâdid. Hárjuttâsah máttáátteh vuosâsaajeest kuldâlem- já vuáruvaiguttâstááiduid. Čuávuvááh hárjuttâsah tuáimih olesvuotân teikkâ taid puáhtá hárjuttid sierâ.

Draamasopâmuš

Ovdil sierâ algâtem lii pyeri čokkânid rieggei já ráhtid draamasopâmuš. Draamasopâmušain suáppojeh ohtsâš spellâmravvuuh já návt viggoo toohâd torvolâšvuodâ tobdo párnáid. Stivrejeijee puáhtá muštâlid maid čuávuvâžžân lii tárkuttâs porgâd, láá-uv puudah jna. Lii meiddei pyeri sooppâd tast, uázžu-uv kietâpuhelimijd kevttid sierâdem ääigi ovdâmerkkân kuvviimân. Puáhtá meiddei sooppâd, ete jis ij haalijd uásálistid, puáhtá moonnâd seeini paaldân já čuávuvuđ ko tibi ij hettii iärásijd. Loopâst sopâmuš tuhhiittuvvoo já talle puáhtá algâttid. Ain draamasopâmuš ij taarbâš ráhtid, ovdâmerkkân talle, jis stivrejeijee lii máttátteijee já sierâdem ääigi láá siämmááh njuolgâdusah ko oppâtiijmijn.

Virkkuuvuotâtääsi

Juávkku čuázžu riggeest. Juáhâš puáhtá čäittid ropâinis siämmáá ääigi, mon virkkuu lii. Jis lii tuodâi virkkuu, puáhtá pajaniđ jyelgisuormâi oolâ já pajediđ kiedâid káátu kulij. Jis lii vaibâm te puáhtá njeijid aabâs lättee ráájân. Virkkuuvuotâtääsi puáhtá lede meiddei miinii tai kooskâst. Jieijâs vajo puáhtá olgospyehtid meiddei roppáin kejâstuv lasseetmáin, kiedâi stiálluin jna. Stivrejeijee čäittá ovdâmeerhâ. Stivrejeijei puáhtá lede ávhálâš uáiniđ, mii lii párnái virkkuuvuotâtääsi ovdil sierâ algâtem, ovdâmerkkân taarbâš-uv aalgân virkosmittee vâi rávhuidittee sierâ.

Iideed

Stivrejeijee časkâd čuovâid já puohah maneh lättei maka uáddid. Sierâduvvoo ete lii vuot iideed. Juáhâš oovdânpuáhtá siämmáá ääigi pantomiimin jieijâs iideedtoimâid teikkâ stivrejeijee puáhtá čielgid maid iideedtoimâid kalga porgâd (ovdâmerkkân cuvnamtijme čuájá, važottállâm, iideedpitá puurrâm, paanij poossâm, kárvudâttâm já päikkiiuvsâ toppâm). Uázžu jienâdid, mutâ ij mielâstubboht sárnuđ vâi sierâst ij šoodâ almolâš moive. Talle puohah maneh oppeet uáddid. Siämmáá iideedrutiinih tahhojeh uđđâsist eresnáál, ovdâmerkkân.

- sieminnáálá tegu uccâ háldee
- stuorrânáálá tegu jietânâs
- jotelávt tegu koddessäplig
- tánssáámáin tegu čuovjispigá

Taat hárjuttâs sehe virkosmit ete iššeed vuáijuđ. Loopâst puáhtá savâštállâd tast, mii lâi suottâsumoš vyehi koccâd piäiván. Sierâ puáhtá heiviittid eres-uv aššijd ko iideedtoimâid.

Nääpi joođeet

Saajeest joteh nuuvt, ete miinii rummâšsoosijn stivree lihâdem. Kii peri puáhtá huikkeđ, mii rummâšsoosijn stivree čuávuvâžžân, ovdâmerkkân ”čizet pelji joođeet” já talle puohah adeleh čizet peelji stivrid lihâdem. Molsäivtulávt stivrejeijee puáhtá meridid, mii rummâšsoosijn joođeet. Hárjuttâs tuávvaázin puáhtá kevttid meiddei muusik, mutâ tárkuttâs ij lah ”tánssád muččâdáv”. Taat hárjuttâs lii virkosmittee, mutâ váátá meiddei vuáijum. Pärni uáppá rummâšjesâniid sehe fiettid uálgis já čizet.

Ivnesierâ

Stivrejeijee rävvee ovdâmerkkân ”uálgis jyelgi ruánái”, kuás juáháš oá saajeest maidnii ruánáid, mon puáhtá kuoskâttiđ uálgis juolgijn. Ko puohah láá orostâm, stivrejeijee täärhist moonâi-uv riehtâ. Talle stivrejeijee addel čuávuváá ravvu om. ”kállu vielgâdân”. Puárásub párnáigijn puáhtá molsod nuuvt, ete váldá lovvoid fáárun ”nelji peelgi fiskâdân, kyehti kääibi čuovjâdân já kulmâ čuávji ránnásân”, kuás päärnih kolgâččii savâstâlhánnáá hammiđ juávhuid. Tuávváázân puáhtá pieijâđ meiddei muusik, kuás puoh uázžuh lihâdiđ muusik čuojâdijn rijjâ já ain koo muusik potkân, stivrejeijee addel ravvuid. Päärnih uáppih iäruuttiđ uálgis já čizet, rummâšoosijd já iivnijd.

Jis tun lah te mun lam

Puáhtá olášuttiđ veikkâ riggeest nuuvt, ete vuosmuš mana kaskoo já iätä ovdâmerkkân ”Mun lam puásui” já páácá sajasis maka poccun. Čuávuváš (puáhtá ovdániđ riggeest oornigist teikkâ rijjâ) mana poccuu luus já iätä ovdâmerkkân ”Jis tun lah puásui te mun lam puásuipeenuv”. Návt ovdâneh nuuvt kuhháa ete puohah láá siämmáa ”kooveest”. Kove piedgejuvoo nuuvt ete vuosmužžân kaskoo moonnâm uázžu vyelgiđ vuosmužžân meddâl, talle nubben moonnâm já nuuvt ain tassaaš ete puohah láá oppeet riggeest. Ohtsâš kován puáhtá ovdâmerkkân pieijâđ jienâ oolâ, kuás juáháš puáhtá lyeštiđ mottoom jienâ. Kove puáhtá meiddei ”iälläáttiđ” já keččâđ, mii tábâhtuvá. Taat sierâ háárjut improvisistementáidu já oovtâst porgâm.

Speeijâl parâluvâi

Paarâh čuázžuh vuástáluvâi. Suáppoo kuábáš lii A já kuábáš B. Siämmást ko rávháláš muusik čuoájá A álgá toohâđ hîdes lihâstuv, mon B adđiistâl speeijâlkovveen. Lii tergâd lihâdiđ tuárvi hitásávt vâi speeijâlkove piso fáárust lihâstuvvâst. Ulmen lii siämmáa-áigásâš lihâdem. Hiäivulii saajeest molsâšuvá nuuvt ete B stivree lihâstuv já A lii speeijâlkove. Taat lii uáli rávhuttittee hárjuttâs, mii váátá kuldâlem já vuáijum. Heivee pyereest veikkâ muásudâttâmhárjuttâssân.

Mon peri sierâst puáhtá rähtiđ ”sämmilâš versio”, ko kiävttä váhá mielâkuvviittâs

Heli Huovinen

Teatter-olgospyehtim stivrejeijee